

در باغچه‌ها چه می‌گذرد*

دکتر منوچهر ستوده

از باغچه‌هایی که ما صحبت می‌کنیم باغی کوچک نیست، بلکه از محله‌های تجاری طهران است. باغچه در اصطلاح دلالان و دوره‌گردهای خریدار اجناس دست دوم محلی است که محل قدامی آن قهوه‌خانه است و این قهوه‌خانه در سمت خلفی خود حیاط مشجری دارد با تعدادی نیمکت و صندلی. در همین باغچه معاملات بزرگ و کوچک دوره‌گردهای خریدار اجناس دست دوم انجام می‌گیرد.

بعضی از دوره‌گردها که منزل مناسب یا دکان و مغازه‌ای ندارند در این باغچه‌ها صندوقهایی را برای جا دادن اشیاء خود اجاره می‌کنند. در طهران تعداد کمی از این باغچه‌ها وجود دارد باغچه کوچکی دردار به نام «باغچه علی قنّاد» معروف است و خود علی قنّاد آن را اداره می‌کرد. باغچه علی‌جان در یکی از کوچه‌های غربی خیابان ناصرخسرو نیز شهرتی داشت.

* پژوهشهای ایرانشناسی (نامواره دکتر محمود افشار) به کوشش ایرج افشار و کریم اصفهانیان. تهران:

بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار، ۱۳۸۱. ج ۱۳. ص ۱۷۵-۱۸۲.

دوره‌گردان و دلالان در این باغچه جمع می‌شدند و اجناس دست‌نوم خریداری خود را به منصّه نمایش و خرید و فروش قرار می‌دادند و گاهی فروشهای دامنه‌داری در این باغچه‌ها انجام می‌شد.

دوره‌گردها

دوره‌گردها با صدای رسا نظیر: سردای، کت، شلوار، پالتو، عبا نیم‌دار می‌خریم یا یهودیان دوره‌گرد با فریاد «زری، یزاقی، کلاه، ارخالق» نوع خرید خود را به گوش فروشندگان می‌رساندند.

زنان یهودی نیز به خانه افراد فروشنده می‌رفتند و اجناس قدیمی را نظیر چراغهای پایه‌بلند نگین‌دار، بشقابهای چین مرغی، پارچه‌های زری از صندوق خانواده‌ها بیرون می‌کشیدند و به هر قیمتی که شد جنس را از دست مالک بیرون می‌آوردند.

تمام این اجناس از صندوقهای قدیمی بیرون می‌آمد و متوجه باغچه‌ها می‌شد و مورد خرید و فروش ار می‌گرفت.